СВОБОДА
LIBERTY
Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XI. Олифантъ, Па. — Четверъ 29-го Сѣчня 1903. Число [illegible]

✝

О. Антôнъ Бончевскій,

русскій священникъ въ Ансонія, найбôльше заслуженый патріотъ-дѣятель на Американьской Руси, заосмотреный св. Тайнами померъ д. 25 н. ст. сѣчня 1903 по довгôй а тяжкôй хоробѣ.

Дѣлимо ся зъ руско-американьскою громадою дуже сумною вѣстею. Дня 25 сѣчня с. р. неумолима смерть забрала зъ того свѣта одного зъ найбôльшихъ рускихъ народныхъ робôтниковъ въ Америцѣ, горячого руского патріота-народовця, ревного священика и неоцѣненого товариша та дорадника у всѣхъ важныхъ справахъ, о. Антонія Бончевского. Каждый, хто знавъ покôйного, признасть, що Американьскй Русины понесли черезъ смерть о. А. Бончевского неоцѣнену страту тымъ бôльшу, що покôйный сходить въ могилу въ цвѣтѣ вѣку, бо въ 32 роцѣ житя, не довершивши ще тои великои народнои роботы, до котрои розмахнувъ ся зъ цѣлымъ жаромъ своеи молодечои вдачѣ.

Перо выпадае намъ зъ рукъ, серце зъ жалю пукае, коли пишемо отсю сумну новину.

Та стало ся.

О. Антоній Бончевскій родивъ ся 1871 р. въ Угновѣ, повѣта равского, въ Галичинѣ, зъ убогихъ мѣщанъ Льва и Маріи Бончевскихъ. Родичѣ и молодшій жонатый братъ жиють ще. Нормальнй школы скôнчивъ въ родиннôмъ мѣстѣ и бувъ однымъ зъ першихъ питомцѣвъ въ новозаснованôй бурсѣ имени Стефана и Пелагіи Жуковскихъ, угнôвскихъ мѣщанъ. Въ роцѣ 1883 поѣхавъ до Львова и тамъ записавъ ся до академічнои руской ґімназіи, котру скôнчивъ матурою (испитомъ зрѣлости) въ р. 1890. За цѣлый часъ своихъ наукъ бувъ все дуже пильнымъ ученикомъ, доказомъ чого и се, що въ третôй и четвертôй нормальнôй клясѣ въ Угновѣ и въ чотирохъ першихъ клясахъ ґімназіяльныхъ побиравъ що року по 80 зол. а. в. стипендіи. На вакаціяхъ и въ вôльныхъ хвиляхъ любивъ читати богато, особливо любувавъ ся въ исторіи та рускôй литературѣ. Особливый вплывъ мали на него два професоры рускои ґімназіи бл. п. Юліянъ Целевичь, професоръ исторіи и бл. п. Дамянъ Гладиловичь, професоръ руского языка. Покôйный о. А. Бончевскій такъ любивъ читати и такъ интересувавъ ся появою каждои рускои книжки чи газеты, що неразъ вôдмавлявъ собѣ найконечнѣйшихъ потребъ до житя, щобъ лишь можна было купити за що книжку чи газету. Сеся охота до читаня та до науки не покидала его пôзнѣйше, коли бувъ въ духовнôй семинаріи та ставъ священикомъ, доказомъ чого досить велика бібльотека покôйного. По скôнченю ґімназіи учивъ ся на львôвскôмъ университетѣ (найвысша школа) теольогіи черезъ чотири роки. Въ тôмъ часѣ бувъ членомъ студентского товариства „Академічна громада“, належавъ до семинарицкои читальнѣ, читавъ богато та живо интересувавъ ся змаганями тодѣшнои рускои молодѣжи, беручи самъ у тôмъ руху чинну участь.

Въ р. 1894 перемыскій епископъ Ю. Пелешь высвятивъ его на священика и взявъ его за свого капеляна. На тôй посадѣ перебувавъ до 1895 р., въ котрôмъ то роцѣ перейшовъ до мѣсточка Варяжа повѣту Сокаль. Ту покôйный розпочинае свою просвѣтну дѣяльнôсть. Засновуе читальнѣ въ Варяжи и Городищу, ѣздить въ околици на духовнй місіи, а щобы нарôдъ усвѣдомити политично, устроюе численнй вѣча. За ту его дѣяльнôсть сокальскій староста страшного зненавидѣвъ и починае его переслѣдувати. Та бл. п. о. А. Бончевскій не бувъ зъ тыхъ, що лякають ся. Працюе надъ народомъ дальше, черезъ що доводить старосту до такои люти, що той оскаржуе его до консисторіи до намѣстництва. Оборона бл. п. о. Бончевского була такъ свѣтла и основана на такъ ядерныхъ и правдивыхъ фактахъ, що не спавъ ему за те анѣ оденъ волосокъ зъ головы, а противно показало ся, що оскаржене старосты опирало ся на клеветѣ. Якъ нарôдъ цѣнивъ працю покôйного, видко зъ того, зъ якимъ жалемъ та торжествомъ працавъ его, коли той выѣжджавъ до Америки, высланый тамъ на місію бл. п. кардиналомъ С. Сембратовичомъ. До Америки приѣхавъ 20 дец. 1897 р. и осѣвъ мѣжь Русинами въ Ansonia, Conn., де перебувавъ ажь доси. За весь часъ своеи душпастирскои дѣяльности въ Ansonia пôднѣсъ громаду высоко. За него выплачено весь довгъ въ сумѣ чотири тысячѣ, що тяжѣвъ на церкви, куплено и выплачено прегарный цвинтарь, придбано богато церковныхъ ризъ и иншои церковнои утвари, въ церквѣ чистота и порядокъ а въ касѣ церковнôй лишило ся понадъ тысячь долярôвъ готôвки. Звычайно говоривъ що недѣлѣ науку по два разы а свои душпастирскй обовязки сповнявъ дуже точно и совѣстно. Крôмъ того заснувавъ тамъ читальню и школу для дѣтей, котрыхъ самъ учивъ безплатно, а навѣть передъ кôлькома мѣсяцями помимо тяжкои недуги старшимъ вôдчитувавъ въ читальни книжки та ґазеты; заснувавъ жѣноче братство та дбавъ о розвôй другихъ, мужескихъ брацтвъ. Заходивъ ся такожь коло будовы парафіяльного дому, поробивъ всѣлякй приготованя и пляны, але передвчасна смерть перешкодила ему въ здѣйсненю замѣрôвъ.

Покôйный якъ правдивый рускій патріотъ, що щиро працювавъ для свого народа а своею невсипущою працею псувавъ пляны ворогамъ руского народу, озлобивъ на себе цареславну ґазетку „Свѣтъ“ и скрыто-цареславну „Правду“, котрй въ безчельный способъ оклеветали его, хотячи въ той способъ пôдорвати мѣжь народомъ довѣріе до него. Але не змогли того зробити, бо въ Ансоніи нема анѣ одного зъ парохіянъ бл. п. о. Бончевского, котрй бы не вôдносили ся до него зъ честю и поважанемъ. Покôйный, хотячи постояти за свою честь та хотячи розкрыти передъ людомъ низькй средства борбы зъ своими противниками, заскаржавъ ще въ мартѣ 1902 р. редакцію „Свѣта“ до найвызшого суду въ Нюйорку, але не дождавъ ся дня розправы, бо якъ звѣстно, амер. процесы тягнуть ся и по кôлька лѣтъ. Клеветники нехай отже мають на совѣсти нанесену кривду покôйному. Будучи ще въ краю дописувавъ до ґазеты „Дѣло“ и живо интересувавъ ся дальшимъ розвоемъ бурсы Жуковскихъ въ Угновѣ, котрои бувъ колись питомцемъ, а навѣть написавъ до „Дѣла“ статю, въ котрôй осуджавъ злй стороны адміністраціи. Зъ Америки тежь дописувавъ до „Дѣла“, головно належить зазначити его обширно и совѣстно оброблений статьѣ про церковне положене въ Америцѣ. Такъ само подававъ вѣстки до „Літ. наукового Вістника“. Бувъ предплатникомъ майже всѣхъ старокраевыхъ выдавництвъ.

Покôйный интересувавъ ся дуже горячо просвѣтою и культурнымъ розвоемъ рускихъ робôтникôвъ въ Америцѣ. Коли приѣхавъ до Америки писавъ стало и невтомимо до „Свободы“, помѣщаючи тамъ будь неоцѣненй статьѣ, будь оригінальнй або перекладенй зъ иншихъ мовъ оповѣданя. Его заходомъ вышли три прегарнй календарѣ за 1901, 1902 и 1903 р. р., въ котрыхъ помѣщеный матеріялъ головно его композиціи. Вôнъ бувъ ихъ цѣлковитымъ редакторомъ. Крôмъ того написавъ деякй просвѣтнй книжочки якъ „Капиталъ и праця“ и др.

Покôйный а незабутои памяти о. А. Бончевскій бажавъ горячо, щобъ руска молодѣжь въ Америцѣ хапалась высшои освѣты и тому бувъ основателемъ „школьного фонду“, зъ котрого вже теперь запомагае ся одного студента п. Курилу на университетѣ.

Справы рускои церкви обходили небôжчика дуже, а кривды католицкои церкви заподѣянй нашôй, агітацію цареславцѣвъ помѣжь нашимъ народомъ переносивъ на самôмъ собѣ. Коли тôлько приѣхавъ до Америки мусѣвъ бороти ся зъ римо-католицкимъ епископомъ, котрый хотѣвъ запису на него рускои церкви въ Америцѣ. Але покôйный вôдперъ зъ честю всѣ забаганки непрошеного опѣкуна такъ якъ опиравъ ся вытревало агітаціѣ цареславныхъ агентôвъ. Треба лишь чудуватись тôй вытревалости и силѣ волѣ зъ якою поступавъ покôйный на тôй терпистôй и повнôй трудôвъ и журбъ дорозѣ житя. Колижь за сесю невтомиму працю покôйника и его товаришѣвъ постигло таке признане, яке було высловлене въ пастирскôмъ посланію галицкого митрополита А. Шептицкого вôнъ написавъ старанно оброблену вôдповѣдь, котра саме теперь вышла зъ друку. Въ розвою „Р. Н. Союза“ бравъ покôйный неоцѣнену участь. Будучи два роки головнымъ секретаремъ, формально упадавъ пôдъ наваломъ працѣ, але за те поставивъ „Союзъ“ на тôй высотѣ, на якôй стоить нынѣ. Скорый розвôй „Р. Н. Союза“ мусимо завдячити головно ему. За секретарску працю не взявъ нѣчо, лишь призначенй для него 200 дол. призначивъ на просвѣтнй книжочки для народа. Щобъ тыхъ книжочокъ було чимъ разъ бôльше, та щобы могли выходити правильно, покôйный зачавъ збирати удѣлы для заснованя просвѣтнои спôлки, але не довѣвъ своихъ плянôвъ до кôнця зъ причины недуги. Его товаришѣ певно не залишать впровадити въ житє его щирого а такъ пожиточного и конечного для народа намѣру.

Покôйный бувъ занадто завзятый та щирый до працѣ и се головно пôдкопало его и такъ вже деликатне здоровле. Вôнъ умеръ на такъ званй ґальонуючй сухоты (суха хорота). Похороны вôдбудуть ся въ Ansonia, Conn. въ четверъ дня 29 сѣчня 1903.

Прощайже намъ щирый а невтомимый робôтнику! Хочь Тебе не стало мѣжь нами, то лишили ся Твои дѣла, лишать ся згадки про Твое красне примѣрне житє, лишать ся тй мріѣ та бажаня, лишать ся тй взнеслй а высокй идеалы, котрй Ты лелѣявъ и выгрѣвавъ въ своимъ серци. Твои товаришѣ не забудуть Тебе нѣколи, а кôлько разôвъ схотять почтити Тебе, тôлько разôвъ пригадають собѣ той святый обовязокъ працѣ посвяченя для свого народу, котрый Ты полюбивъ цѣлымъ серцемъ, посвятивъ для него цѣлого себе! Працай! Земля хочь не рôдна, най Тобѣ буде перомъ.

Вѣчная Тобѣ память!

"SVOBODA"
(LIBERTY.)
[illegible]ttle Russian Weekly,
[illegible]ed every Thursday
[illegible]e Svoboda Publ. Co.,
[illegible]awanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

[illegible]ertising rates furnished
[illegible]plication.

[illegible]red at Olyphant, Pa.
[illegible]ffice as Second Class

"Свобода"
[illegible]сь для руского народа въ [illegible]цѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", [illegible]ить що тыждня въ Четверъ и коштує:

[illegible]мерицѣ на рôкъ	$2.00
„ „ пôвъ року	1.00

[illegible]лачувати ґазету треба все[illegible] горы (напередъ).

[illegible]ѣ треба посылати въ реджістрова[illegible]истѣ, або черезъ експресовый, або [illegible]ый money order (мони ордеръ). Мо[illegible]er, то в карточку, котру дôстанете [illegible] очтара або аґента на експресовôмъ [illegible] пошлѣть намъ, бо безъ того мы не [illegible] грошей дôстати.

[illegible]съ:
„SVOBODA"
[illegible]1 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

[illegible]умеръ телефону: 8082

[illegible] хоче, щобы его адресъ змѣ[illegible] мусить подати намъ, кромѣ [illegible], також свôй старый адресъ.

[illegible]ъименныхъ дописей не [illegible]имаемо.

[illegible] хоче, щобы его статя, допись и т.п. [illegible] сдрукованѣ въ „Свободѣ" въ чет[illegible] (з)ой мусить прислати намъ тую ста[illegible] допись такъ, щобы мы єѣ дôстали [illegible]ше въ попередну суботу.

[illegible]Зъ огляду на смерть бл. [illegible] А. Бончевского выда[illegible]се число на 4 стороны, [illegible] подѣлитись зъ тою [illegible]ою звѣсткою зъ наши[illegible]итателями передъ его [illegible]рономъ.

Вôдповѣди
на пытане въ справѣ фармъ.

[illegible]Етельбертъ Ман. Канады.

[illegible] пытане хочу вôдпо[illegible], якъ ся рѣчь мае въ [illegible]ици Етельбертъ:

[illegible] Околиця называе ся [illegible]ьбертъ и есть малымъ [illegible]очкомъ.

[illegible] До бôльшого мѣста [illegible]и есть 30 миль анґель[illegible]ъ, котре звеся Dauphin. [illegible] Зъ Dauphin желѣзниця [illegible]тинае по самôй середи[illegible]ѣлу кольонію до ста[illegible] Етельбертъ и далѣ на [illegible]нôчь тягне ся може до [illegible]миль.

[illegible] Землѣ суть рôжнѣ, чор[illegible]мъ и глинка есть на [illegible]ѣ, але лише декуды, а [illegible]йбôльшôй части чор[illegible]ъ пѣсковый перепу[illegible]лѣсôвъ нѣгде не бра[illegible] сѣножатей такъ само [illegible]олѣ воды дуже здоро[illegible]отоковѣ переважно; же[illegible]въ, якъ то въ старôмъ [illegible], тутъ я ще не бачивъ; [illegible]ями суть багна, але [illegible]ь ся легко дриновати. [illegible] степôвъ не ма, пере[illegible]о зарослѣ осиковѣ дрôб[illegible] грубѣ, мѣсцями лози[illegible]робна, темреки, смере[illegible] або (сосна) якъ ту [illegible]; але е и сосна прав[illegible], котру звуть анґлики [illegible]k pine". Дубина тутъ [illegible]жь трафить ся але ду[illegible]ѣдна, ясѣнь то само. [illegible]до корчованя, то ничь [illegible]ного, бо ту жадне де[illegible] не впускае корѣне [illegible]ше якъ до 10 цалѣвъ [illegible]олипу; такъ на верха, вергае зъ корѣнемъ. Горбы тутъ суть але дуже мало, переважно рôвнина, у потокахъ весною рыбы досить.

5. Деревъ овочевыхъ ще не ма, бо нова кольонія, такъ нѣхто не хоче плекати, але кождый плекае пшеницю.

6. Будовляного матеріялу до волѣ, и оденъ тысячь фітôвъ дощокъ коштуе вôдъ вôсемъ до $18.00, шинґлѣ тыс. $2.50 и $3.50.

7. Переважно пшеницю управляють и овесъ дуже красный и выдатный, ячмѣнь такъ само, бараболѣ дуже великѣ але не кождого року. Слотаве лѣто не дуже добре, таки нѣнащо.

8. Климатъ доста вôдповѣдный, мало що вôдмѣнный вôдъ галицкого; лѣтомъ теплѣйше а осѣнь и зима острѣйшѣ, такъ само и весны мѣшанѣ.

9. Кôлько Русинôвъ жие ту, то не могу такъ докладно сказати, але потягне около 35 миль у квадратъ переважно руска оселя.

10. Є руска церковь и школа у мѣсци а дому парохіяльного еще не ма, але замышляють ставити, наколи достануть священика, бо до тыхчасъ дуже трудно о правдивого народного руского душпастыря.

11. Землѣ вôльнѣ суть, але треба ити якихъ 10 до 15 миль вôдъ стаціи колѣевои. За акръ треба заплатити вôдъ $3.00 до $10.00 дорожче не ма.

12. Ту ще готовыхъ обробленыхъ фармôвъ не ма на продажь, але суть легкѣ, до обробу и можна ихъ купити въ кождôмъ разѣ зъ будинками и безъ будинкôвъ.

13. Не можна сказати докладнѣйше, скôлько можеть помѣстити ся на вôльныхъ земляхъ, але звôдси на опôвнôчь о 10 до 15 миль далѣ, зачинають ся вôльнѣ землѣ и тягнувь ся до 50 миль або и бôльше у квадратъ. Та околиця, намъ по части знайома, дуже добра на выпасъ худобы.

14. Пара коней коштуе вôдъ $100.00 до $300.00, пара воловъ добрыхъ $120.00, корова вôдъ $25.00 до $40.00.

15. Машина жнивярка коштуе $140.00, косярка $45.00, грабярка $28.00 до $36.00.

16. Я на фармѣ шестый рôкъ, однакожь на жаль мушусь признати, щомь не мôгъ такъ доробитись, якъ декотрѣ люде, а то зъ причины одинокости, и прійшовемь ту томь принѣсъ лише $70.00, однакожь нынѣ маю уже выорано около 20 акрôвъ, котрѣ выдають плôдъ и маю пару коней, двѣ коровы и дробу на $35.00 варта, маю также машины до сѣна новѣ, котрѣмь заплативъ минувшого лѣта, вôзъ, два плуги, бороны, повôзка (баба) и санѣ; и уже два роки якъ дôставемь контрактъ на фарму, можу еи продати, якъ бы купець бувъ, бомь за слабосилый самъ на фармѣ робити. Поминувши то, що моя фарма припирае до самои стаціи, 300 крокôвъ вôдъ стаціи, такъ само церква, а школа ще ближче, о сто крокôвъ, и рѣка упинае через corner (рôгъ). Ту мушу спôмнути, що маю и будинки, котрѣ варта до 400 дол. Хата зъ поверхомъ нова ще навѣть не замешкана, въ котрôй буде мѣститись 6 покоѣвъ; друга хата на два покои и двѣ стайнѣ и до того пастѣвникъ 20 акрôвъ обведеный дротомъ.

17. Окол[illegible]

История москальофільства въ Америцѣ.

(Дальше.)

Агітація за москалями.

Москальофільскій воздухъ.

Єсли бы хто думавъ, що Русины въ Америцѣ жиють поправдѣ американьскимъ житемъ, той дуже помылив бы ся. Американьске житє — а житє американьского Русина, то два особнѣ свѣты. Американьске житє есь житємъ торговлѣ, свѣтовои политики, спорту — а американьского Русина житє є житємъ замкненымъ, сухимъ, и надзвычайно тяжкимъ. Одна руско-американьска пѣсня такъ малює въ короткихъ словахъ сумну долю тяжко працюючого еміґранта Русака:

„Та такъ мя запрягли, та такъ мя запрягли, якъ коня до штверци,
Якъ коня до штверци, якъ вола до ярма."

Въ такôмъ житю для него розрады не богато, а и свѣтъ, якій передъ его очима розстелие ся дуже невеликій. Той свѣтъ не есть свѣтомъ американьскимъ, повнымъ руху, и все плывучого житя — а радше стѣсненымъ, вузкимъ. Справами ширшого значеня американьскій Русинъ звычайно не занимае ся, а если и занимае ся, то хоче, щобы хтось за него его всѣ заладжувавъ справы, навѣть найбольше пекучѣ.

Бракъ самостôйности, бракъ почутя своеи людскои гôдности суть причиною, що на американьской Руси появило ся москальофільство, та що духовимъ повѣтремъ, въ якомъ и якимъ жие американьскій Русинъ есть ... москальофільство. Русинъ богато не думае, бере, що вже е готове, безъ погляду на те, чи то, що вже есть готове, на него пасує, чи нѣ. Вôнъ бере „то готове" на себе, и звычайно ажъ по часѣ зрозумѣе, що дуже часто смѣшно въ „готовôмъ" ходити.

Такъ стало ся зъ богато тыми нашими людьми, котрѣ перейшли на „цареславіе", та котрѣ ажъ по певнôмъ уплывѣ часу поняли, що черезъ „той свѣтъ „мочальскій" души не спасли, а до того що, наробивши баламуты, неодному зô своихъ братôвъ серце закѣрвавили.

Длячого мѣжъ Русинами москальофільскій воздухъ?

Выступъ о. Дамаскина Поливки и выступы „театральцôвъ" не мали бы зовсѣмъ великого значѣня въ исторіи американьскои Руси, коли бы не той фактъ, що рускій народъ вôдъ давенъ давна мае вôдвѣчныхъ ворогôвъ противъ себе.

Тыми вôдвѣчными ворогами руского народу суть Поляки и Москалѣ. Тѣ оба народы згнущали ся и згнущаютъ ся въ старôмъ краю надъ Русинами такъ, що и ту въ Америцѣ на рускôмъ народѣ можна познати раны ними заданѣ. Поляки не въ станѣ досягнути Русинôвъ въ Америцѣ — ихъ силы за слабѣ. Та Москалѣ, котрѣ маютъ въ старôмъ краю свою великаньску державу, а въ Америцѣ свого амбасадора, своихъ конзулѣвъ, своихъ священикôвъ, своихъ аґентôвъ можуть богато лиха намъ накоити.

Они и стараютъ ся. На агітацію они не жалують зовсѣмъ грошей. Аґітують, де только можуть. Аґітують пристрастно, навѣть зъ видимымъ успѣхомъ.

Аґітація ихъ приймаесь головно мѣжъ маленькими народами, якъ Словаки, або бѣдными, якъ Русины. Мѣжъ Словаками панує ся агітація задля Мадярôвъ, а мѣжъ Русинами задля кôлькохъ причинъ:

1. задля дикихъ панько-польскихъ порядкôвъ въ Галичинѣ;

2. задля непевного церковного становища Уніи зъ Римомъ, въ яке поставивъ Римъ Русинôвъ въ Америцѣ;

3. задля агітаціи москальофільскои старо краевои ґазеты „Русское Слово" котре тежъ досыть квасу внесло мѣжъ американьскихъ Русинôвъ.

У Словакôвъ „москальофільскій" воздухъ трохи рѣдшій, якъ у Русинôвъ. Се дѣе ся черезъ те, що галицкі Русины, якѣ прийшли до Америки, маютъ собѣ обрядъ подôбный до обряду, якій маютъ православнѣ въ Росіи. Та подôбность обряду збаламутила неодного мѣжъ иншими и о. Теофана Обушкевича.

О. Обушкевичь, яко доляровый патріотъ москальофільского крою.

Хто знае, якъ бы то все було! Хто знае, чи нашѣ москальофілы, котрѣ не суть еще цареславными, були бы вышли на москальофілôвъ, якими они вже суть, навѣть помимо о. Поливки, навѣть помимо театрôвъ, навѣть помимо москальофільского воздуха мѣжъ американьскими Русинами, якъ бы „отроча" покôйного прот. о. Ивана Наумовича, о. Т. Обушкевичь не приѣхавъ до Америки, и ту темныхъ москальофільскихъ „ученій" не розповсюдивъ мѣжъ несвѣдомыми рѣчи Русинами.

Можна сумнѣватись. А сумнѣвъ нашъ опирае ся на томъ, що народъ нашъ е добрый, що народъ нашъ е ласкавый, и що ледви коли вôнъ поважить ся такъ дико выступити на своихъ священикôвъ, якъ се дѣе ся декуды теперь.

Народъ мае вишѣ блуды. Тѣ блуды його, якѣ полученѣ зъ москальофільствомъ, якъ упертôсть, зарозумѣлôсть, дикôсть, грубôсть повстали у него тôлько задля того, що бувъ хтось, котрый тѣ блуды попиравъ, а тымъ хтось (крôмъ сальонѣстôвъ и т. д.) бувъ о. Обушкевичь.

Се є незбита правда. Вже зъ самого разу, якъ только о. Обушкевичь появивъ ся въ Америцѣ, показуесь у народа, зъ котрымъ вôнъ сходивъ ся, и зъ котрымъ вôнъ трымавъ, певный нахилъ до розбиваня, до дѣленя, а за тымъ и до дикости, и грубости обычаянья. Досыть пригадати розбôй въ Шенандоръ, досыть пригадати выбиване о. Весолоского зъ Олифанту.

...Такій бувъ початокъ дѣяльности о. Обу[illegible]

свои старокраевѣ довги, якъ и пише въ одномъ листѣ (Руске Слово, Ч. 5. Р. I.):

„розходить ся головно о тое що якбы, тылько такое было мѣсячне утриманіе — зъ которого ничого не можна бы было ускладати, только всьо на выживлѣніе бы ся розойшло — то въ такôмъ разѣ, не оплатило бы ся въ Америку подорожувати та великій накладъ робити — Бо мнѣ на тымъ залежитъ, абымь скорше мой долгъ выплатилъ."

Сплачуване довгу — хочь бы и силою доходило ся до грошей — ото була о. Обушкевича політика въ першихъ рокахъ свого побуту въ Америцѣ. Тогды ще легко було о грошѣ, и народъ не такъ дававъ грошѣ, якъ теперь! Було зъ чого жити, довги сплачовати, и свою родину, особливо ту блисшу, утримовати.

Та за якійсь часъ „приходскіе" стосунки змѣнились. Народъ побудовавъ церкви, а тамъ, де була територія о. Обушкевича, осѣло кôлькана́йцять священикôвъ.

О. Обушкевичь „обставъ" на Mayfield. Страшно тяжко стало ему. А до того народъ скрôзь зачинае прозрѣвати, зачинае розумѣти .... „Тяжкіи времена! Очень ... тяжелы...!

„Украинцы" подвизаются ..... Лемко „прозрѣваетъ" .... Наумовича не почитаютъ ... Фонетику вводять ....

Нѣ! такъ дальше не може йти, подумавъ моцный на доляры, о. Обушкевичь, и получившись зъ „театральниками", о котрыхъ мы высше згадовали, и зô своимъ парохіяниномъ „русскимъ почтаремъ", А. Шлянтою (также театральникомъ), почавъ выдавати для „затуманенія" Лемкôвъ ґазетку »Правду«, въ котрôй доперва вперве въ Америцѣ „закрасувалась" вся москальофільска „наука", такъ „христіяньска" (звôдки?), якъ и „патріотична." Абы нашѣ мюде мали поняте о тôй москальофільскôй науцѣ, мы розберемь коротко „идеи" (sic!) »Правды«; а що головнымъ „носителемъ" тыхъ идей есть о. Обушкевичь, доткнемо ся также и його житя, абы показати нашимъ читателямъ, якъ тѣ идеи „дѣйствують" на чоловѣка, котрый ихъ „исповѣдуе"!

(Дальше буде.)

Дописи.

ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

По соймѣ.

Радили два дни и урадили те, що имъ було треба, ухвалити буджетову провізорію и податокъ вôдъ пива. Зачали сесію ⟨з⟩ зрадою супротивъ Русинôвъ, бо не поставили на денный порядокъ справы заснованя рускои ґімназіи въ Станиславовѣ, якъ се були обѣцяли, а пôдчасъ сесіи, якъ звычайно, зъ мѣдянымъ чоломъ и облестнымъ лицемъ, зъ медомъ на языцѣ и зъ жаломъ въ серци говорили про рускѣ справы.

Сымъ часомъ прорвала ся „славно-звѣстна" руська терпеливôсть, и рускѣ послы заговорили бôльше рѣшучо, якъ звычайно. Предметомъ промовъ бувъ лѣтный страйкъ. Говорили д-ръ Король, Гурикъ. о. Богачевській, д-ръ Могильницькій, а при справѣ оподаткованя пива д-ръ Олесницькій. Найрѣзкѣйше говоривъ д-ръ Могильницькій. Вôнъ загаломъ специялѣсть вôдъ рѣзкихъ промовъ, але доси еще здержувавъ ся. Теперь сказавъ усе, станувъ польському соймови въ очи такою гôркою правдою, якои шляхта въ соймѣ нѣколи ще не чула. Говорили, якъ згадано, й иньшѣ, разомъ пятьохъ. А де-жь решта? Адже маемо ихъ въ соймѣ ажь 12! И се стыдъ для руського народа! Въ краю кипить боротьба на смерть, польська шляхта готуеть ся завдати руському народови послѣдный ударъ, соймова бôльшôсть не додержуе слова, яке дала Русинамъ на послѣднôй сесіи, — а рускѣ послы дають преспокôйно ухвалити польському соймови за два дни те, що йому треба. Адже Васъ було 12, панове, и абы кождый зъ васъ говоривъ лишь двѣ годины, то могли бы лише своими промовами тѣ два дни заняти! Але говорити каждому можна, а навѣть въ сѣмъ [illegible]ѣ треба не двѣ, а 10 [illegible] на соці[illegible] [illegible]овъ въ нѣмецькôмъ парляментѣ! Тамъ, коли ходило о ухвалене некористнои для народа цловои тарифы, говоривъ кождый по кôльканайцять годинъ! А не допустять до голосу, вôдберуть слово? — Бучу зробити! 12 людей повинно затрясти основами сеи польсько-шляхотськои твердинѣ! Нехай Вамъ вôдбирають слово, нехай Васъ выкидають зъ салѣ, нехай поліцію на Васъ спровадять! Доведѣть до того, абы всѣ бачили, що сповнюють на Васъ насильство, а не кивайте по тихо пальцемъ въ чоботѣ!

По двохъ дняхъ сесію сойма вôдложено на неограниченый часъ. Коли зôйдеть ся знову сей парляментъ польськои шляхты, не знати. Не знати также чи рускѣ послы послухають коли ухвалы послѣдного зъѣзду національно-демократичнои, партіи, щобы въ соймѣ (и въ парляментѣ) вести якъ найострѣйшу опозицію, бо найновѣйшои опозиціи въ соймѣ, хочь зъ попереднымъ „не хочу — бери мене!" була вона дуже остра й рѣшуча, все таки найострѣйшою назвати не можна.

Єще одна замѣтка: Може дехто скаже менѣ: Ты хотѣвъ бы, абы кождый посолъ говоривъ, тай то ще по 10 годинъ; се не кождый потрафить". Може се й правда, може дѣйстно крôмъ тыхъ 5 послôвъ що теперь говорили въ соймѣ, жаденъ иньшій не вмѣе (або не мае вôдваги) й рота отворити, — але се руській народъ нѣчого не обходить! Въ часѣ, коли руськіѣ народъ хотять згладити зъ лиця землѣ, кождый руській посолъ повиненъ робити за десятьохъ, бо й народъ, наражаючи ся на переслѣдуваня, арешты, а навѣть смерть для выбору свого посла, мае право вôдъ него жадати, абы вôнъ бувъ годный такои великои жертвы. „Коли ты ставъ за гриба, то лѣзь у кошѣль" — говорить народна приповѣдка. Коли ты пхавъ ся абы тебе выбрали пос[illegible] то теперь сповняй у[illegible]сольськѣ обовязки, а не вмѣешь, чи не хочешь ихъ сповняти, то складай чимъ швидше мандатъ, не крадь народного добра! Мѣжь руськимъ народомъ чей еще найдеть ся кôлька одиниць, гôдныхъ посольського мандата!

Польсько-шляхотськѣ вѣча.

Въ своихъ листахъ згадувавъ я вже, що посольськѣ шовіністы устроюють „селянськѣ вѣча" по сходнôй Галичинѣ, на котрыхъ хотять руськихъ хлопôвъ римсько-католицкого обряду конче поробити Поляками. Та се ще не вся русиноѣдна робота польськои шляхты. Якъ Вамъ звѣстно истнуе въ Галичинѣ польсько-шляхотській центральный комітетъ выборчій котрый за свои заслуги пôдчасъ выборôвъ дôставъ „przydomek": комітетъ для выборчихъ шахрайствъ и розбоѣвъ. Доси „урядувавъ" той комітетъ лишь пôдчасъ выборôвъ, а теперь постановивъ урядувати постôйно, такъ йому лягло на серце добро руського хлопа въ сходнôй Галичинѣ. Отже теперь зъ рамени того комітета вôдбувають ся по всѣхъ мѣстахъ сходнои Галичины довѣрочнѣ зборы, доступнѣ лише для польськихъ дѣдичѣвъ, ксьондзôвъ и урядникôвъ та для руськихъ хрунѣвъ, а на тыхъ зборахъ радять, якъ „ратувати" руського хлопа зъ пôдъ вплыву руськои интеліґенціи. Мимохôть пригадуесь уступъ изъ Франковои „Вандрôвки Русина зъ бѣдою": Бѣда говорить до Русина:

„Гей Русине, не спѣши ся,
Єзуитамъ поклони ся!
Вони дѣтей навчають,
добра твого бажають".

Русинъ каже: „Отъ то й глупо
Добра въ мене й собѣ скупо,
а всѣ його бажають,
мене голымъ лишають".

Що польська шляхта припустила зô всѣхъ бокôвъ приступъ на руській народъ, се не диво, але диво се, що зô стороны руськои интеліґенціи такъ мало вôдпорнои силы и дѣяльности. Прямо не хочеть ся вѣрити, що въ послѣдныхъ двохъ трьохъ мѣсяцяхъ вѣчь зъ рамени польсько-шляхотського комітета для выборчихъ шахрайствъ и розбоѣвъ було бôльше, якъ вѣчь руськихъ! Коли-жь такъ робить ся теперь, въ зимѣ, то що-жь буде въ лѣтѣ, коли вѣчамъ станути на перешкодѣ роботы въ поли?!

Для американськихъ Русинôвъ.

Сими днями опублікували рускѣ краевѣ ґазеты меморіялъ въ справѣ церковныхъ вôдносинъ мѣ[illegible] американськими Русина[illegible] якій предложили римськ[illegible] куріи депутація галицьки[illegible] Русинôвъ, що вôдбувала п[illegible] дорожь до Риму зъ н[illegible] год[illegible] папського ювілея. Въ сѣм[illegible] меморіялѣ выложено той не[illegible] вôдрадный станъ, въ яком[illegible] находить ся руська церков[illegible] въ Америцѣ, а для усуненя сего стану просить ся заложене греко-католицько[illegible]го архіепископства въ Злу[illegible]ченыхъ Державахъ и двох[illegible] греко-католицькихъ епи[illegible]скопствъ: въ Канадѣ и по[illegible]лудневôй Америцѣ. [illegible] просьба буде мабуть то[illegible] сповнена, коли и всѣ ин[illegible]шѣ справедливѣ домага[illegible] руського народа...

7. сѣчня, 1903. р.   М. Л.

Справы „Союза“

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель — о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, Carson Str., P[illegible]sburg, Pa.
Головный секретарь — С. [illegible]ДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
[illegible]сто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ, NORTHAMPTON, PA.
[illegible]аст. касіера.....И. Глова, EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Туровъ.....Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.....Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.....Jersey City, N. J.
Мих. Грацонь.....McKeesport, Pa.
Андрей Добошь.....Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.....Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валевскій. Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Підгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Карчовъ, 140 Essex Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Кождый членъ платить на мѣсяць только **70** центовъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доляровъ посмертного, а 300 дол. за жену и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центовъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центовъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ житя, або больше. За дѣти требя платити 25 центовъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекураціи (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ органiзацiяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои органiзацiи, до „С о ю з а“. Памятайте, що вы Русины!

Просимо

Вп. секретаровъ „Союза“, щобы подавали точнй адресы нововступившихъ дорослыхъ членовъ „Союза“, записаныхъ на цѣле посмертне сейчасъ до редакціи „Свободы“. Такъ само просимо подавати намъ якъ найточнѣйше всякй зм[illegible]ы адресовъ членовъ „Союза“, списъ членовъ су[illegible]ендованыхъ, [illegible], [illegible], вотъѣхавшихъ до краю и умершихъ.

Редакція „Свободы“.

Рухъ

въ водділахъ Р. Н. С.

Въ М. Р. Н. С. въ Ramey, Pa., выбрано на рокъ 1903., слѣдуючихъ урядниковъ:

Иванъ Шварцъ предсѣдатель, Василь Цапъ мѣстопредсѣдатель, Нiцета Джмелинкъ секретарь, Стефанъ Зоякъ мѣстосекретарь, (Box 235 [illegible], Pa.), Андрѣй Черленякъ касіеръ, Андрѣй [illegible]ъ мѣстокасіеръ; контрольна комісія: Гавріилъ [illegible]ь, Михаилъ Барна и [illegible]дôръ Барна. Опѣкуны хорыхъ: Иванъ Бунга молод. Smoke Run, Pa. и Василь Цапъ на Ramey, Pa. и т. д. Василь Копильчакъ капиланъ, Яцко Жеберъ хорунжій, Іосифъ Фондакъ послань и Михайло Илько дверникъ. [illegible] ... бувають [illegible]

...и въ недѣлю по першôмъ кождого мѣсиця въ Ramey, Pa.

Nicetas Dzmelyk,
Box 2, Smoke Run, Pa.
секретарь.

Важне.

Братство св. Василія Вел. въ Priceburg, Pa. буде принимати новыхъ членовъ (до братства и до „Союза“) черезъ два мѣсяцѣ: сѣчень и лютый за знижену цѣну, т. е. $3.00.

Русины вступайте до рускихъ братствъ и до „Р. Н. Союза“, бо то найлѣпша организація и найтаньша асекурація.

Андрѣй Гальчакъ, предсѣдатель. Юрко Фатать, секретарь.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Сѣчень		
29	Ч.	Поклонъ окон. св. Петра
30	П.	† Антонія Вел.
31	С.	Атаназія и Кирила
		Лютый. 32 по Сош. Макарія
1	Н	
2	П.	Евзевія
3	В.	Максима, Евгенія
4	С.	Тимотея, Атаназія

— **Новй** поклады твердого угля вôдкрили случайно въ Небрасцѣ. При дальшихъ дослѣдахъ показало ся, що въ земли е довга жила сихъ чорныхъ діяментовъ, грубо на 3 до 5 стôпъ. Професоръ університету въ Линкольнъ, п. Ніколсонъ, приписуе тому вôдкритю велику вагу и доказуе, що въ Небрасцѣ е такй самй обильнй поклады угля, якъ въ нашôй Пенсилвенiи. Супротивъ фактовъ, що уголь въ Пенсилвенiи вычерпуе ся постепенно, новй копальнѣ будуть добродѣйствомъ для Сп. Державъ.

— **Все** нынѣ фальшують и пôдроблюють — навѣть лѣкарства. Комісія здоровля въ Ню-Йорку доказала на основѣ хемічныхъ дослѣдовъ, що зъ помѣжь 373 порошковъ на бôль головы, закупленыхъ въ тамошныхъ антикахъ, було 315 фальшивыхъ. Такъ само всѣ медицины и лѣкарства въ загалѣ по большôй части фальшованй.

Выходить зъ сего, що фальшôвники не оглядають ся на нѣщо въ свѣтѣ, не змилосердять ся навѣть надъ недужими и умираючими.

— **Тѣчка** вовковъ напала на россійскôй границѣ пôдъ Бродами (Галичина) на патролюючого жандарма и пожерла его. Люде найшли опôсля зъ него лишень чоботы, ґверъ и шаблю.

— **На** шинахъ зелѣзницѣ „Ню-Йоркъ Сентраль“ найдено въ Шенектеди, Н.Й. динамiтовый набôй. Догадують ся, що якiйсь злочинець хотѣвъ зъ мести высадити особовый поѣздъ, якій саме годѣ мавъ надъѣхати. Слѣдство не выкрыло доси нѣчого.

— **Тайны** минувшины, що [illegible] вôо тамъ покажуть люде на [illegible] слѣдъ, нають кнордѣ страшный [illegible]. Въ мѣстѣ Касте[illegible] ... донесять [illegible] [illegible] часописи, водкрито пôдземну [illegible], а въ ней [illegible] кôлькасотъ засушеныхъ труповъ. Всѣ они добре удержанй, але зъ найстрашнѣйшимъ реалізмомъ выказувая слѣды [illegible] зо смерти. Многй лежали зъ пооберизаными горлами, зъ лицами выкривлеными, безмежнымъ болемъ резпукою. Деякй зъ хвили смерти, немовь ловили за мечь. Та тайна все таки лишить ся тайною, хто ихъ замучивъ и въ якôй цѣли. Такожь годѣ точно означити, до якого часу належать трупы. Заключаючи[illegible]ше, зо здогадôвъ — 16-те або 17-то [illegible].

— **Грозный** огонь повставъ оногды на розѣ 3-ôй евню и 120-ôй ул. въ Ню-Йорку тай въ однôй хвили знищивъ великій склепъ А. Вортгаймера. Въ огни погибло 6 осôбъ: 4 женщинъ и 2 мущинъ обслуги склепу.

— **Богато** скебôвъ процесуе ся зъ угляными баронами о значнй грошевй вôдшкодованя. Зъ ихъ зôзнань выходить, що угляни компанiи уживали найпоганѣйшого пôдступу, щобы навербувати якъ найбольше „скебôвъ“ и зломити страйкъ майнеровъ. Ихъ аґенты ѣздили по цѣлôй Америцѣ и обѣцювали робôтникамъ добру працю при зелѣзницяхъ, фабрикахъ, копальняхъ срѣбла и т. п., а хто повѣривъ имъ, бувъ вôдсыланый до угляныхъ майновъ, де поводили ся зъ нимъ немовь зъ невôльникомъ. Такимъ робомъ тысячѣ чесныхъ робôтниковъ здѣлано „скебами“ и зрадниками робôтничои справы помимо ихъ волѣ.

Зводси процесы. Робôтники домагають ся за те по кôлькадесятъ тысячь вôдшкодованя и, мабуть выграють справу. Въ Сп. Державахъ не истнуе невôльництво, а за пôдступъ и обмежуване личнои свободы вôльныхъ горожанъ, жде компанiстовъ тяжка кара.

Дня 22 с. м. розпочавъ ся такій процесъ передъ судомъ въ Ню-Йорку. „Скебы“ позивають компанiю „Ирі“ и Пенсилвенія Колъ Ко.,“ о 100 тысячь доляровъ.

— **Послѣдными** часами довершено въ Будапештѣ, на Угорщинѣ цѣлый рядъ смѣлыхъ крадѣжей зъ ломанемъ. Найбôльшу сенсацію вызвали крадѣжи у князя Одескалього, въ ювiлеровъ и въ касарни гонведôвъ. Полiція почала теперь слѣдити и выкрила шайку касарняныхъ злодѣевъ, до котрои належали самй люде зъ интелiґенціи. Ватажкомъ бувъ Кароль Мештергази, що уходивъ за журналіста и поета. Крôмъ того до спôлки належали віценотарь Людвикъ и Ганусякъ, фельдвебель вôдъ гонведôвъ Еберлінґи и одинъ банковый урядникъ. Фельдвебля увязнили войсковй власти, а другихъ злодѣевъ по короткôмъ переслуханю вôддано въ руки державнои прокураторiи.

— **Сумна** пригода лучила ся оногды на совганцѣ у Вашингтонѣ, Д. К. На босенѣ коло памятника Вашингтона совгало ся около 300 осôбъ, переважно молодѣжи, коли въ тôмъ заломивъ ся лѣдъ и 30 люда впало у воду. Заки надосѣла помôчь, 2 женщины и оденъ мущина пôпали пôдъ лѣдъ и утонули ся.

— **На Правиденсъ**, коло Скрентонъ, Па. выгорѣла вся торговельна частина майже цѣлый осередокъ мѣсточка. Згорѣло 8 склепôвъ (сторôвъ), а шкода выносить поверхъ 200 тысячь доляровъ. Огонь повставъ въ наслѣдокъ необережности.

— **Четверо** дѣтей на[illegible] — два хлопцѣ и двѣ дѣвчинки, породила въ Клевландъ, [illegible] Спихальского. Обѣ пары новонародженыхъ близнятъ важать разомъ [illegible] фунта. Треба при тôмъ запримѣтити, що Спихальска мае вже одно дитя, котре числить лише 9 мѣсяцѣвъ и 10 днѣвъ. Отже родина росте скоро... Дѣти и мати здоровй.

Критика.

Скритиковати чоловѣка есть дуже легко, але не такъ легко есть бути всегда готовымъ для критики своихъ дѣлъ. Дуже рѣдко трафляе ся, щобы вся суспôльнôсть згаджала ся на оденъ засудъ, а сли згодить ся то тôлько тогды, коли дѣло наше есть якъ найлѣпшимъ. На примѣръ, Тринеровъ Американьскій Еліксіръ гôрького вина есть лѣкомъ всюда принятымъ за найлучшій для занечищенои и зôпсутои крови. Складаючись зъ самого винограду и зѣль, не мае въ собѣ жаднои хемічнои примѣшки. Оно дѣлае впростъ на жолудокъ, творить въ нѣмъ апетитъ до ѣдженя, взмôцняе и уможивляе травлене, достарчае свѣжои чистои и здоровои крови. Въ той способъ скрѣпляе и робить черствымъ цѣле тѣло, пôддержуе и скрѣпляе нервы та мускулы и пôдносить мысль. Будучи дуже приемнымъ напоемъ, можуть его уживати и найделикатнѣйшй особы. Есть то безъ сумнѣву незбутый лѣкъ, для очищеня крови и вôдживленя тѣла, найлучша тоніка для нервовъ та мозґу. До спродажи у всѣхъ аптикахъ, або у фабриканта,

Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

ВСЯЧИНА.

Свѣтъ въ числахъ.

Буджетъ нѣмецкого цѣсарства на рôкъ 1902 выказуе недоборъ въ сумѣ 70 міліоновъ марокъ.

Въ Росiи є ульокованыхъ 7 міліардовъ франковъ французкихъ капіталовъ. Одна частина тыхъ грошей то позычка, яку затягнуло россійске правительство, а друга уль[illegible]вана въ торговельныхъ, банковыхъ, зелѣзничихъ и т. п. пôдприємствахъ.

Въ швайцарскихъ Альпахъ погибае що року около 27 туристовъ (подорожныхъ).

Населене Китаю обчисляють на 426 міліоновъ душъ.

На цѣлôй кули земскôй живе около 1278 міліоновъ людей.

Ученй доказують, що наколи люде й дальше будуть множити ся такъ само якъ доси, то за 1097 лѣтъ, себто въ 3000 роцѣ, населене цѣлои землѣ буде числити 3 міліарды душъ. Питане лише, чи недуги, голодъ, войны и т. п. катастрофы не станутъ сему на завадѣ.

Довжина сѣти зелѣзничихъ дорôгъ въ Бразиліи выносила 1902 року 15 тысячь 88 кільометрôвъ.

Населене Истрiи, Горицiи и Трiесту пôсля послѣднои переписи выказуе: 334 тысячь 152 Италiйцѣвъ, 212 тыс. 978 Словѣнцѣвъ, 143 тыс. 602 Хорватовъ, 19 тыс. 454 Нѣмцѣвъ, 1 тыс. 313 Румуновъ, 674 Чеховъ, 191 Поляковъ, 10 Русиновъ.

Теперѣшный шахъ перскій мае 60 женъ 30 и дѣтей, его отецъ, шахъ Нафъ Единъ, мавъ ажъ 1700 женокъ та 200 сыновъ и дочокъ.

Чікаґовска архидієцезія числить міліонъ католиковъ, 566 поповъ и 270 костеловъ. До римо-католицкихъ школъ сеи архидієцезіи ходить 92 тысячѣ дѣтей.

Куля земска, якъ обчисляють ученй геологи, важить около 6 квадриліоновъ кґ. Дослѣды надъ тягаромъ земли выказали, що въ нутрѣ нашои планеты е дуже тяжкй тѣла: золото олово, срѣбло [illegible], якй звѣсни на [illegible] поверхни.

Процентовый зрôстъ народностей Австро-Угорщины за послѣднихъ 10 лѣтъ представляе ся такъ: Мадяровъ прибуло 16·92 процентъ, Поляковъ 14·52 прц., Румуновъ 10·45 прц., Сербо-Хорватовъ 10·30 прц., Чеховъ 8·82 прц., Русиновъ 8·71 прц., Нѣмцѣвъ 8·38 прц., Италiйцѣвъ 7·[illegible] прц., а Словѣнцѣвъ [illegible]

Женщинъ є дуже мало въ Пенсилвенiи. Въ декотрыхъ закутипахъ сего краю припадае 7 мущинъ на одну женщину.

Найбôльшій лѣсъ на свѣтѣ є въ середущôй Африцѣ. Его довжина выносить около 5500, а ширина 4800 кільометровъ. Лѣсъ въ полудневôй Сиріи мае 4800 кільометровъ довжины и 2700 ширины; лѣсы надъ рѣкою Амазонкою, въ полудневôй Америцѣ, займають 7 міліоновъ 800 тысячь квадратовыхъ кільометровъ, а надъ рѣкою св. Лаврентія, въ канадійскôй провінціи Квебекъ и Онтаріо мають 1750 кільометровъ ширины и 1600 довжины.

Дневникъ Девета.

Знаменитий ґенералъ Буровъ, Деветъ, вѣвъ пôдчасъ цѣлои войны зъ Анґлією точный дневникъ. Зъ него мае теперъ повстати обемистый творъ, що буде обôймати цѣлу полудново-африканьску войну. Въ часѣ подорожи зъ Капштату до Савсемъ Топу працювавъ Деветъ такъ ревно надъ тымъ творомъ, що подорожнй бачили ґенерала тôлько пôдчасъ снѣданя, обѣду та вечерѣ. Не пôдлягае сумнѣвови, що творъ бурского вождя буде мати величезне поводжене.

Его вôдкупили Нѣмцѣ за 500 тысячъ и почали вже друкувати.

Братя робôтники!

Трохъ Вашихъ братовъ, честныхъ Русиновъ и членовъ „Союза“ сидить въ арештѣ. Достались они тамъ не за злодѣйство, або за яку другу провину, але за те, що пôдчасъ страйку боронили робôтничу справу. Братя! Жены и дѣти тыхъ 3 робôтниковъ хотять ѣсти а ихъ мужѣ и вôтцѣ сидять замкненй въ арештѣ! Але ще не конець на тôмъ, бо компанiсты стараютъ ся всѣми силами, щобы они були засудженй на довгй лѣта арешту.

Братя, поможѣть имъ! Сежь не чужй люде, а вашй рôднй братя; се не скебы, а юнійнй робôтники майнеры.

Жертвы присилайте на адресъ редакціи Свободы. Svoboda, Box 418, Olyphant, Pa.

Кожда хочь и найменча жертва буде публично поквитована и за кожду хочъ найменчу жертву дякуе вамъ въ имени увязненыхъ вже напередъ

Комітетъ.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу ґазету, мусять заплатити 25 центовъ за кожде оголошене наперед.

Купуйте книжки!

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй тутъ поданй.

Грошѣ присилайте напередъ.

За пересылку платимо самй.

Американьскій шляхтичь	15
Блажий, оповѣданя	1.00
Безъ працѣ, казка	20
Ворба клисъ	10
Багнітки	10
Библія мала	30
Байки молодшимъ и старшимъ	[illegible]
Бо[illegible] голасу зъ нечевя, ком[illegible]	[illegible]
Во[illegible]ъ Г[illegible]шель	[illegible]
Ве[illegible] Зборникъ	[illegible]
Ве[illegible] книжочка зъ образками	[illegible]
Вôдкритя Америки	[illegible]
Гумористика	[illegible]
Гамлетъ	[illegible]
Голодъ. Кн. Гамсуна	1.00
Дослѣды зъ поля статистики	[illegible]
Духъ часу	[illegible]
Дезертиръ, Ковалева	[illegible]
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	[illegible]
Де-що про землю	[illegible]
Дивнй пригоды Комаха Сантвина	[illegible]
Енеїда Котляревского	[illegible]
Економічне положене руськихъ селян в Угорщинї, Е. Еґана	[illegible]
Зъ вершинъ и низинъ	[illegible]
Зъ села	[illegible]
Записки школяра	[illegible]
За батька, драма	[illegible]
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	[illegible]
Календарь для Ам. Русиновъ (1902)	[illegible]
Календарь Православный буковиньскій (1902)	[illegible]
Календар невольний 1902	[illegible]
Кльод Ге	[illegible]
Казки Андерсена	[illegible]
Казки Толстого	[illegible]
Коваль Вассімъ	[illegible]
Казки Ґрімôвъ	[illegible]
Казки Ґрімôвъ опр.	[illegible]
Казки народнй	[illegible]
Казки народнй опр.	[illegible]
Канадійска Русь	[illegible]
Конституція Сполуч. Державъ	[illegible]
Капиталъ в праця	[illegible]
Камяна душа	[illegible]
Карби — гуцульскі новелї	[illegible]
Казка про жида	[illegible]
Лис Микита	[illegible]
Лихій день, комедія	[illegible]
Молитвенникъ „Хвалѣте Господа“	[illegible]
Молитвенникъ „Осанна“	40
Молитвенникъ для старшихъ	50
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палкинъ	10
Нечитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русиновъ	[illegible]
Нарід в неволї	10
Образки для дѣтей на оденъ	[illegible]
Оповѣданя С. Макара	[illegible]
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Яношік	25
Пригоди Дон-Кіхота	40
Повѣсти Устіяновича	30
Протестъ галицкихъ Русиновъ противъ мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос.православія	[illegible]
Покарана лож, комедія	[illegible]
Повѣсти Федьковича	[illegible]
Подорож до краю великанів	[illegible]
Паньскі жарти	[illegible]
Рускій спѣванникъ брош.	[illegible]
„ „ оправл.	[illegible]
Розказы про силы природы	[illegible]
Русини пряшівскої епархії	[illegible]
Розмова Поляка зъ Русином	[illegible]
Свекруха, комедія	[illegible]
Словарь россійско-укр. (4	[illegible]
Сім казок	[illegible]
Словаки чи Русины	[illegible]
Тарасъ Бульба	[illegible]
Творы Ст. Руданьского	[illegible]
Тымко Гаврилюкъ	[illegible]
Хмельницкій и Хмельнищина	[illegible]
Чума горѣлчана	[illegible]
Читанка для III клясы	[illegible]
Читанка для IV. клясы	[illegible]
Якъ повставъ свѣтъ?	[illegible]
Яблочникаръ, комедія	[illegible]
Як козам роги направляють	[illegible]

SVOBODA, Box 418, Ol[illegible]

доси боронити ся... нять [illegible] невдо- Генералы Людвикъ Вара- цѣло [illegible] ка реберъ. влучный Италія 21[illegible]

ОДИНОКА РУСКА НАРОДНА ..НЯ въ Ню-Йорку
ВАСИЛІЯ САРИЧА.
ВЫГОТОВЛЯЄ ВСѢ ДРУКАРСКИ ПРАЦѢ, чи фонетикою або етимольоґією писани.
Пишѣть пôдъ адресою:
V. V. SARYCH,
.7 E. 13th St., New York.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ папары и повномочія.

'Орко А. Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на-митинґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
..a River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинґи, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

..р. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
..наменито заряджений готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

..Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они ..е Русины! Обслужать васъ скоро и .. Товаръ мають добрый. Порадять ..ъ куда, де и якъ удаватись въ ..ъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. ..го заходѣть до свого! ..бы часъ и своихъ спомагати. ..кожь посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо ..или кавцію (заруку).

..й Русины! чи знаете вы до.. до дешевого и доброго куп..

..рія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

..его певно добре знаете. Въ него ..те одинокій, найдешевшій, най..й и наймоднѣйшій сторъ зъ ..ми. Купите добре „шифкарту" и ..ъ безпечно пошле вамъ грошѣ до .. краю. Не гадайте однакъ, що то — нѣ! Вôнъ мае ще пайпарад .. салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

..thracite Hotel.
..мъ доперва погостите ..къ въ рôднои бабки на ..ю.

..рілъ Малиннякъ
..уртовный складъ (Wholesale)
20 Market st.
..AMOKIN. PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ въ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.
Братя! замовляйте у свого!

B. J. Keogh.
Продае всякй напитки ..емперенційнй, вайсбіръ и ..лцеръ.
СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ ..А БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕ.. И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ..ЧАС СКОРО.
.. E. Centre Str.
..NDOAH, PA.

..KOWSKI
..дприємця похоронôвъ.
..мас також „керичя" на похо.. хрестины и весѣля по дуже ..ъ цѣнахъ.

300 ..MULBE.. st

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA
Михайла М. Югаса
314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ

Вôнъ всѣляке мясо мае,
Зъ людьми красно розмовляе
И по руски, по словеньски,
По англицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ доброй справѣ всегда справный,
За рускій народъ крѣпко стоить,
Вражды людской ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що єго тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажь ся серце радуе.

Справедливе чудо у тôмъ люде є,
Що такъ смачного мяса нѣгде не є;
Другй бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Русняки не жалуємо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо мае,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знае:

Що хто вôдъ Югаса мяса скоштуе,
До смерти не пересмакуе,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милй братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшои бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и уцтиво!

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18 000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00
Заряджае нимъ:
Т Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ ВАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕННИ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ БАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американським Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве виклїчене, врегульовану з письменною Ґаранцією на 20 лїт, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годиниці. Всім любителям тої класи годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слїдуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковніріка 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Го... подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з ... отого оглядання і відіслання назад на наш кошт єсли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто ... гроші з ордером дістане єще кишенковий ніж даром і всї річи ... реґістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАР... єсли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Глухоту
також шум ... чить в найкоротшім часі. За та... шить ... ен час. Всякі поя... м. Лїчимо навіть слабости ... вважають невилїчимими. ... ад сего рода Амер... St. Louis, M...

Выробляе братскй машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.
Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блокъ вôдъ рускои церкви, 806 Carson Str.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?
Дуже часто пытаешь самъ себе!

Той величины.

Американьскій „ПЕДОМЕТЕРЪ"
вôдповѣсть тобѣ.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображае собѣ, скôлько вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ
„ПЕДОМЕТЕРЪ"
мѣряе и записуе кождый твой крокъ. Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо есть тымъ, чимъ „Цікльометеръ" для біціклісты.

Всѣ граючй въ пилку, турісты, подорожнй а властиво всѣ, котрй ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА" єго можна носити въ кишени, бо есть такои величины и выглядае подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ" коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашь може рôвнатись зъ кождымъ, есть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна его лише

оденъ доляръ.

Єго можна урегулювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручимо. Єсли не можете єго дôстати въ вашôмъ сторѣ, то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ почту, єсли зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуємо аґентôвъ.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA,
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрбнй рѣчѣ до житя, якъ також можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЄКТРИЧНЫЙ ХРЕСТЪ,

знаный також хрестомъ Вольта, зôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи, а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюдивъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гістерію, паралѣжъ, трясене, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системы. Єго добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпшій електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 разы тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостимъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ особъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь єсмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене. Каролѣна М. Піверсенъ, Richfield, Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ грати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанємъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марця 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове; Въ залученю посилаємо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тй, котрй мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ найскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

...CROSS CO. De.. 72.
...GO, ILL.

ОТВОРѢТЬ ОЧИ
И ЧИТАЙТЕ, А ЩО ЧИТАЄТЕ, ТО СОБѢ ДОБРЕ ЗАУВАЖАЙТЕ.
..то собѣ тіи стрôчки зауважае, той буде мати зъ того хосенъ.

Єсли сте хори, уважайте, якому лѣкарови дасте ся лѣчити. Суть лѣкарѣ, которй выдавають ся за краевыхъ лѣкарôвъ и выхваляють ся, же лишь они вмѣють Русинôвъ лѣчити. Такй лѣкарѣ звычайно лѣчать краянôвъ и побирають вôдъ нихъ великй грошѣ, але имъ непомагають, бо невмѣють.

Незважайте на похвалы, що вôнъ учивъ ся въ Вѣдни, въ Парижи, Льондонѣ а ще може и въ Трінідадѣ, бо то є лишь хитрôсть, черезъ котру зловити хотять легковѣрныхъ краянôвъ, и ихъ тяжко зароблени долляры.

Єсли потребуєте лѣкарскои помочи, удайте ся до добре звѣстного и вправленого лѣкаря, котрый вже тысячи и тысячи людей уздоровивъ, и котрый доказавъ, що заслугуе на довѣріе и добре имя, котрымъ вôнъ тѣшить ся и то є

Професоръ Коллинсъ.

Той славный, ученый, котрый мае незвычайну спосôбнôсть духа и велику вправу въ лѣченю, лѣчить всѣ, якъ внутренй такъ и внѣшнй хоробы съ якъ найбôльшимъ успѣхомъ. Особливу увагу звертае такихъ пацієнтôвъ, котрй були лѣченй тыми выхвалеными лѣкарями, що всьо лѣчать, але ничь невылѣчать.

Професоръ Коллинсъ заложивъ великій уставъ на лѣчене хорыхъ пôдъ именемъ:

Prof. Collins New York Medical Institute.

Той лѣкарскій уставъ выробивъ найлучше имя въ цѣлôй Америцѣ; идѣть где небудь, всюды учуєте споминати его имя. И всюды знайдете людей, котрыхъ Проф. Коллинсъ зъ многихъ рôжныхъ хоробъ уздоровивъ.

Єсли васъ инши лѣкарѣ неможуть вылѣчити, удайте ся зъ довѣріємъ до Професора Коллинса. Вôдвѣдайте его особисто, єсли можливо, або пишѣть до него по руски. Вôнъ зъ опису вашои слабости пôзнае що вамъ хибуе и можете бути певнй, що васъ выкуруе. Въ случаю єсли бы була ваша слабôсть невылѣчимою, вôнъ вôдъ васъ анѣ цента непрійме.

Невыкидайте грошей невыставляйте свое здоровле на небезпеченство, але єсли сте хорй, пишѣть безъ намислу до Проф. Коллинса. Єсли вôнъ вамъ не поможе, то непоможе вамъ нѣкто, анѣ навѣть сто иншихъ „знаменитыхъ" лѣкарôвъ.

Незважайте на фалшивй оголошеня иншихъ лѣкарôвъ. То ничь незначить єсли хвалить ся зъ вôдки прибувъ, и где вôнъ бувъ, и где учивъ ся, але то єдино значить, що вôнъ знае.

Єсли немаєте доброго здоровя, вôдповѣдайте на слѣдуючй пытаня и зашлѣть се на адресу Проф. Коллинса:

Кашлете?
Вомѣтуете?
Худнете?
Маєте вытокъ?
Зле ся чуєте?
Маєте гостецъ?
Болить васъ бôкъ?
Чи васъ чоло болить?
Маєте розвôлнене жолудка?
Чуєте ся змучеными?
Чи вамъ тече зъ ухъ?
Маєте злый апетитъ?
Чи васъ въ горлѣ палить?
Маєте бѣлй уплавы?
Чуєте тиснене?
Чи сте слабого взроку?
Чи маєте короткій вôддыхъ?
Чи васъ по ѣдженю болить?
Маєте твердый стôлецъ?
Чи ся вамъ крутить голова?
Трясуть ся вамъ руки?
Чи ся легко зворушуєте?
Чи васъ свербить скôра?
Сильно вамъ бе ся серце?
Чи чуєте на нѣмъ тягарь?
Маєте нечистый языкъ?
Чи васъ спане скрѣпляе?
Чуєте бôль въ костяхъ?
Маєте бôль въ плечахъ?
Чи васъ рѣже при моченю?
Чи маєте корчѣ въ жолудку?
Чи ваше тѣло є мягке?
Чи маєте хоробу матицѣ?
Чи легко ся лякаєте?
Чи часто ся перестуджуєте?
Чи маєте непріємный пôтъ?
Чуєте, що маєте зафляґмлене горло?
Маєте выразливй хоробы?
Чуєте зиму въ неркахъ?
Чуєте порожнôсть въ головѣ?
Чи чуєте, же маєте горячу кровь?
Чи чуєте, же маєте легку голову?
Чи чуєте ся бути цѣлкомъ розпаленымъ?
Бачите камѣнчики въ мочи?
Чи чуєте всегда оспалôсть?
Чи потять ся вамъ ноги?
Чуєте бôль на верху головы?
Чи сте рано змученый?
Палить васъ хребтова кôсть?
Неможете рано ѣсти?
Течуть вамъ слины зъ устъ?
Маєте слабу хребтову кôсть?
Ходите сгорбленый?
Брыдить ся вамъ, коли ѣсте?
Чуєте ся слабымъ и роздражненьмъ?

Проф. Коллинсъ мае многй тысячѣ листôвъ вôдъ уздоровленыхъ хорыхъ, котрй дякують ему горячими словами за уздоровлене. Тутъ подаємо вытягъ зъ кôлькохъ листôвъ.

Проф. Коллинсъ є найлѣпшимъ лѣкаремъ, якого я пôзнавъ въ житю. Уздоровивъ мене зъ хоробы жолудка.
Андрей Пирала.

За бôльше рокôвъ терпѣла я на такъ звану жѣночу хоробу. Проф. Коллинсъ уздоровѣвъ мене, коли другй не могли мене уздоровѣти.
Берта Зукаличъ.

Пробувавъ я лѣчитись у многихъ лѣкарѣвъ, бо я самъ терпѣвъ на грудну слабôсть за много лѣтъ. Але тôлько дякую ..о Професоръ Коллинсъ заслугуе похвалу.
Михаилъ Миллеръ.

Великй грошѣ коштували мене выхвалени докторы, але не помогли менѣ. Проф. Коллинсъ уздоровивъ мене. Антôнъ Фирчакъ.

Хто є хорый, нехай лишь напише Проф. Коллинсови а може бути спокôйный. Є се одинокій лѣкарь котрый єсли що скаже, то се и зробить.
Марія Полякъ

Уставъ є вôтвореный кождого дня вôдъ 10 рано до 1 год., а по полудни вôдъ 2 до 5. Въ недѣлю тôлько вôдъ 10 рано до 1 по полудни.

Пишѣть въ якôй нибуть мовѣ пôдъ адресою:

Prof. Collins, NEW YORK MEDICAL INSTITUTE 140 West 34th St., New York

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь поч... Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вст... до того готелю, бо тутъ дôстане найдоб... найтан... напитки всякого рода ... до ... вучно купити шифкар...

C. M. HATHAWAY.
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуетакожъ грошѣ за рентъ. М... два домы до ренту на Race str., три до... на продажъ на Hill str., домы до ... або на ...